

OUW-ECONOMISCH INSTITUUT

CONRADKADE 175 DEN HAAG
TELEFOON 070 - 61 41 61
AFD. VISSERIJ 92 41 51
POSTREKENING NR. 41 22 35

Onze brief dJ/MS/4
Datum 12 juli 1971

Hierbij ontvangt u ter vertrouwelijke kennisneming onze interne nota nr. 160: "De financiële resultaten van een aantal fruitteeltbedrijven in 1968 en 1969".

Wij willen er met nadruk op wijzen dat de cijfers uit deze nota geen representatief beeld beogen te geven van de gehele Nederlandse fruitteelt, daar de betrokken bedrijven, door ons uitsluitend zijn aangeworven ten behoeve van het bedrijfseconomisch onderzoek. Verschillende fruitteeltgebieden zijn niet in het onderzoek opgenomen, terwijl het aantal bedrijven in de gebieden die wel zijn opgenomen niet gebaseerd is op een representatieve steekproef.

Als gevolg van de onderzoeksdoeleinden mag ook worden verwacht, dat deze bedrijven, wat betreft bedrijfsvoering en kwaliteit van de beplanting, boven het gemiddelde van de Nederlandse fruitteelt zullen liggen.

Voor een representatief beeld van de financiële resultaten van de Nederlandse fruitteelt, verwijzen wij u daarom naar ons rapport 4.39: "Rentabiliteit van het gespecialiseerde fruitteeltbedrijf", dat wel gebaseerd is op een representatieve steekproef.

Het Hoofd van de afd. Tuinbouw

(Drs. R. Rijnveld)

Bijlage : 1

**DE FINANCIËLE RESULTATEN VAN EEN AANTAL
FRUITTEELTBEDRIJVEN IN 1968 EN 1969**

Interne Nota 160

April 1971

Niet voor publikatie - Nadruk verboden

**Landbouw-Economisch Instituut - Conradkade 175 - Den Haag
Tel. 61 41 61
Afdeling Tuinbouw**

DE FINANCIËLE RESULTATEN VAN EEN AANTAL FRUITTEELTBEDRIJVEN IN 1968 EN 1969

1. Representativiteit

De cijfers voor dit overzicht zijn afkomstig van bedrijven waarvan door het L.E.I. een bedrijfsboekhouding wordt bijgehouden ten behoeve van het onderzoek. De fruittelers verstrekken aan het L.E.I. gedetailleerde gegevens betreffende ontvangsten en uitgaven, arbeid- en materiaalverbruik en opbrengsten. Daar het verstrekken van deze gegevens en met name het noteren van de gewerkte uren en het materiaalverbruik veel aandacht vraagt van de fruitteler, zullen slechts die fruittelers bereid zijn aan deze bedrijfsboekhouding deel te nemen, die ook werkelijk belangstelling hebben voor het economische onderzoek. De cijfers kunnen dus niet gezien worden als representatief voor de gehele Nederlandse fruitteelt. Door de hierboven vermelde omstandigheden heeft een selectie plaats ten gunste van de betere bedrijven, hetgeen echter niet wil zeggen dat alleen goede en zeer goede bedrijven in het onderzoek zijn betrokken. Verschillende overwegingen hebben tot de keuze van deze bedrijven geleid. Ook de verschillen in uitkomsten tussen de gebieden kunnen evenmin als representatief worden gezien.

Daar echter in beide jaren dezelfde bedrijven in het onderzoek zijn opgenomen, geven de cijfers wel een beeld van de ontwikkeling van de financiële resultaten in beide jaren.

Uit de gemiddelde oppervlakte jonge boomgaard op de bedrijven in het zuidwesten van het land en de Betuwe blijkt wel dat op deze bedrijven op flinke schaal aan de modernisering van de beplanting wordt gewerkt. De relatief jonge bedrijven in de Noordoostpolder zijn nagenoeg geheel in produktie.

2. De berekening van de resultaten

De resultaten zijn berekend overeenkomstig de bij het L.E.I. gebruikelijke methode. Deze houdt in dat de berekening van de rente en afschrijving van de duurzame produktiemiddelen gebaseerd is op de vervangingswaarde en dat de handenarbeid van de ondernemer en andere niet-betaalde krachten is gewaardeerd.

Men kan zich terecht afvragen of waardering op basis van vervangingswaarde bij de huidige gang van zaken in de Nederlandse fruitteelt wel juist is. Dit geldt vooral voor de waarde van de plantopstanden, ofschoon ook voor de waarde van de overige duurzame produktiemiddelen de huidige situatie van invloed is. Een andere geschikte basis voor de waardering is echter moeilijk te vinden. Ten einde echter de invloed van deze waarderingen op de bedrijfsresultaten duidelijk te laten uitkomen is bij de opbrengsten opgenomen het saldo van de gewaardeerde waarde-aanwas

van jonge beplantingen en de afschrijvingen van in produktie zijnde beplantingen. De afschrijvingen van de overige duurzame produktiemiddelen zijn bij de kosten opgenomen.

Men kan dus stellen dat de berekende resultaten betrekking hebben op levensvatbare bedrijven, die ook in de toekomst zullen blijven voortbestaan.

De rentekosten zijn gebaseerd op een rentepercentage van 6 1/2 % per jaar.

3. De resultaten

Een samenvatting van de berekende gemiddelde bedrijfsresultaten is gegeven in tabel 1. Voor een nadere specificatie van de diverse cijfers wordt verwezen naar de bijlagen 1 en 2.

Tabel 1. De gemiddelde bedrijfsresultaten in 1968 en 1969

	Zuidwesten 15 bedrijven		N.O.P. 8 bedrijven		Betuwe 9 bedrijven	
	1968	1969	1968	1969	1968	1969
Gem. opp. in aren	875	856	880	875	970	975
Jonge aanpl. in %	16	15	9	9	37	20
Fruitoopbrengsten	61 500	55 250	71 650	77 750	41 800	50 250
Aanwas minus afschr.plant opstand	-1 250	-1 700	-8 050	-7 450	7 500	50
uitk.hagelverz.	2 250	5 750	-	-	11 500	2 450
Totaal opbrengsten	62 500	59 300	63 600	70 300	60 800	52 750
Totale kosten	76 100	82 300	79 050	95 750	74 150	81 000
Netto-resultaat in glds	-13 600	-23 000	-15 450	-25 450	-13 350	-28 250
in % v.d.kosten	-18	-28	-20	-27	-18	-35
Arbeidsinkomen per manjaar	4 000	500	3 200	1 550	3 150	-2 500

De gemiddelde bedrijfsresultaten blijken in 1969 t.o.v. 1968 weer f. 10 000,- - f. 15 000,- slechter geworden te zijn.

Uit bijlage 2 blijkt dat de kg-opbrengst in 1969 belangrijk hoger was dan in 1968. Deze opbrengst moest echter worden afgezet tegen prijzen die in het Zuidwesten en de Noordoostpolder 15 tot 18 ct lager waren. In de Betuwe, waar de prijzen toch al op een veel lager niveau lagen, was dit verschil slechts 8 ct. De hogere kosten die deze grotere oogst met zich bracht konden daarom dan ook in het Zuidwesten en de Noordoostpolder niet door de hogere opbrengst worden goedge maakt. In de Betuwe echter wel. Hier werd het grotere verlies van f. 15 000,- t.o.v. 1968, geheel veroorzaakt door de lagere uitkering van de hagelverzekering en de lage-

re gewaardeerde aanwas op de jonge plantopstand. Van de kosten kan globaal gesteld worden, dat de verhoging t.o.v. 1968 voor een groot deel veroorzaakt wordt door de hogere oogst- en afzetkosten. De prijsstijgingen van lonen, materialen en andere produktiemiddelen konden echter niet geheel worden opgevangen.

Daar op verscheidene bedrijven door de ondernemers geen of slechts weinig arbeid is verricht (b.v. onderdeel van landbouwbedrijf), geeft het arbeidsinkomen van de ondernemer geen juist beeld. In plaats hiervan is het arbeidsinkomen per manjaar berekend (netto-overschot + arbeidskosten gedeeld door de arbeidsbezetting in manjaren). Het blijkt dat deze inkomens praktisch nihil geworden zijn; in de Betuwe zelfs negatief.

4. Liquide middelen

Van de in het onderzoek opgenomen bedrijven zijn geen balansen ter beschikking, zodat ook geen gegevens beschikbaar zijn over aflossingsverplichtingen en besparingen. Wel is in de meeste gevallen bekend welk bedrag aan rente is betaald. In dit verband moet hier dus volstaan worden met een berekening van de liquide middelen die uit de produktie zijn vrijgekomen (de z.g. cash flow-berekening), mede omdat inkomsten buiten bedrijf niet bekend zijn. Hierbij wordt het saldo bepaald van de ontvangsten en de betaalde kosten (incl. betaalde rente doch exclusief aflossingen en investeringen). Uit de dan resterende liquide middelen moet de fruitteler het levensonderhoud van zijn gezin bekostigen, zijn aflossingsverplichtingen voldoen en moeten de noodzakelijke investeringen en/of reserveringen voor toekomstige vervangingen plaatshebben. Zoals hiervoor reeds is gesteld werkt op vele bedrijven de ondernemer niet of slechts gedeeltelijk mee, waardoor op deze bedrijven in verhouding meer betaalde krachten en dus hogere betaalde kosten voorkomen. Ten einde voor alle bedrijven gelijke omstandigheden te scheppen, is het berekende loon voor de ondernemer en meewerkende gezinsleden als afzonderlijke post op het saldo in mindering gebracht. Daar de waardering plaatsheeft op basis van het loon van een betaalde arbeider, wordt in feite de post levensonderhoud van de fruitteler en zijn gezin gesteld op het loon van een betaalde arbeider, waarbij in die gevallen dat de ondernemer niet of slechts gedeeltelijk meewerkt, deze post ook in verhouding lager is gesteld, mede omdat in deze gevallen veelal wel sprake zal zijn van inkomsten buiten het fruitbedrijf. Deze berekening is gegeven in tabel 2. (Zie blz.6).

Na aftrek van de middelen voor het levensonderhoud van de fruitteler en zijn gezin, blijkt het saldo van de liquide middelen nihil of negatief te zijn. Dit betekent dat er geen beloning ontvangen wordt voor het geïnvesteerd kapitaal en er geen ruimte is voor afschrijvingen en/of reserveringen voor toekomstige vervangingen. Eventuele aanschaffing of vervanging van duurzame produktiemiddelen moet dus geschieden uit bestaande reserves of besparingen op de bedragen voor levensonderhoud en/of door het opnemen van kredieten.

Tabel 2. Beschikbaar gekomen liquide middelen gem. per bedrijf

	Zuidwesten		Noordoostpolder		Betuwe	
	1968	1969	1968	1969	1968	1969
Bedrijfsopbrengsten	63 800	61 000	71 650	77 700	53 300	52 700
Betaalde kosten	52 050	55 300	49 050	60 550	44 700	46 400
	11 750	5 700	22 600	17 150	8 600	6 300
Gewaardeerd loon onder- nemer en gezinsleden	6 500	7 900	15 450	18 400	10 300	12 300
Saldo	5 250	-2 200	7 150	-1 250	-1 700	-6 000
Saldo per ha	600	-250	800	-150	-175	-600
Saldo per ha na aftrek van aangekochte bomen en palen	800	-50	1 250	50	175	-450

5. De spreiding van de resultaten

In bijlage 3 zijn de spreidingen over de 32 bedrijven vermeld van de volgende kengetallen:

- netto-overschot in % van de kosten
- arbeidsinkomen per manjaar
- beschikbaar gekomen liquide middelen per ha, na aftrek van gewaardeerd loon van ondernemer en gezinsleden en het bedrag van aangekochte bomen en palen.

Het blijkt dat het aantal verliesgevende bedrijven gestegen is van 87% in 1968 tot 94% in 1969. Bovendien was het niveau van verliesgevendheid in 1969 hoger dan in 1968.

Bij het arbeidsinkomen per manjaar blijkt in 1969 53% van de bedrijven een negatief arbeidsinkomen te hebben behaald tegenover 28% in 1968. In 1969 was er geen enkel bedrijf dat een arbeidsinkomen behaalde van meer dan f. 10 000,-. De spreidingstabel van de beschikbaar gekomen liquide middelen laat zien, dat in 1969 53% en in 1968 25% een tekort aan liquide middelen hadden. Bij de bedrijven die een positief saldo hadden waren er slechts enkele met meer dan f. 2 000,- per ha.

April 1971

Afd. Tuinbouw,
Sectie fruitteelt,
G. Koppert.

Bijlage 1. De gemiddelde bedrijfsresultaten

	Zuidwesten (15 bedrijven)		N.O.P. (8 bedrijven)		Betuwe (9 bedrijven)	
	1968	1969	1968	1969	1968	1969
Gem. oppervlakte in aren	875	856	880	875	970	975
w.v. jonge boomgaard in %	16	15	9	9	37	20
Opbrengsten						
Fruïtopbrengsten	60 100	55 200	70 600	74 550	40 800	49 850
Aanwas minus afschr.plantopst.	-1 250	-1 700	-8 050	-7 450	7 500	50
Uitkering hagelverz.	2 250	5 750			11 500	2 450
Klein fruit en overige opbrengsten	1 400	50	1 050	3 200	1 000	400
Totaal	62 500	59 300	63 600	70 300	60 800	52 750
Kosten						
Rente, pacht, huren	15 300	16 350	15 250	16 800	14 950	16 600
Afschrijving (excl.plantopst.)	4 050	4 850	7 450	8 850	6 550	7 250
Overige vaste kosten	7 800	8 150	7 050	7 650	6 750	7 100
Materialen	10 150	11 000	13 200	11 450	13 600	12 250
Arbeidskosten	21 850	23 950	23 400	30 200	20 000	23 300
W.d.d. (bewaren + sort.)	9 900	11 150	4 570	8 950	7 700	8 750
Vracht, fusthuur, veilingkosten	7 050	6 850	8 150	11 850	4 650	5 750
Totaal	76 100	82 300	79 050	95 750	74 150	81 000
Netto-overschot in glds	-13 600	-23 000	-15 450	-25 450	-13 350	-28 250
in % v.d. kosten	-18	-28	-20	-27	-18	-35
Arbeidsinkomen p. manjaar	4 000	450	3 200	1 550	3 150	-2 500
Arbeidsbezetting in manjaren:						
ondernemer	0,4	0,5	1,0	1,1	0,9	0,8
gezinsleden	0,1	0,1	0,2	0,4	-	
vreemd personeel	1,6	1,5	1,3	1,6	1,2	1,2
totaal	2,1	2,1	2,5	3,1	2,1	2,0

Bijlage 2. De gemiddelde bedrijfsresultaten per ha.

	Zuidwesten		N.O.P.		Betuwe	
	1968	1969	1968	1969	1968	1969
Gem. oppervlakte in aren	875	856	880	875	970	975
w.v. jonge boomgaard in %	16	15	9	9	37	20
Opbrengsten						
Fruitoopbrengsten	6 875	6 450	8 025	8 550	4 200	5 100
Aanwas minus afschr. plantopstand	- 150	- 200	- 900	- 850	750	-
Uitkering hagelverzekering	250	780			1 200	250
Klein fruit en overige opbrengsten	150		100	350	100	50
Totaal	7 125	6 950	7 225	8 050	6 250	5 400
Kosten						
Rente, pacht, huren	1 750	1 900	1 750	1 900	1 550	1 700
Afschrijving (excl. plantopst.)	450	550	850	1 000	650	750
Overige vaste kosten	900	950	800	900	700	700
Materialen	1 150	1 300	1 500	1 300	1 400	1 250
Arbeidskosten	2 500	2 800	2 650	3 450	2 050	2 400
W.d.d. (bewaren + sort.)	1 150	1 300	500	1 050	800	900
Vracht, fusthuur, veilingkosten	800	800	925	1 350	500	600
Totaal	8 700	9 600	8 975	10 950	7 650	8 300
Netto-overschot in gls	-1 575	-2 650	-1 750	-2 900	-1 400	-2 900
in % v.d. kosten	-18	-28	-20	-27	-18	-35
Arbeidsbezetting in manjaren	0,24	0,24	0,28	0,35	0,22	0,21
Kg.opbrengst per ha bedrijfsopp.						
- appels	11 250	13 500	16 750	24 000	11 400	16 000
- peren	5 300	4 450	450	1 450	1 200	400
totaal	16 550	17 950	17 200	25 450	12 600	16 400
Gemiddelde prijzen						
- appels	45	31	49	32	36	28
- peren	30	43	32	51	27	37

Bijlage 3. Spreiding van de resultaten

Netto-overschot in % van de kosten

	1968	1969
> min 50	1	2
min 40 - min 50	6	8
min 30 - min 40	3	6
min 20 - min 30	4	8
min 10 - min 20	9	5
0 - min 10	5	1
0 - 10	3	2
10 - 20	1	
	28 (87%)	30 (94%)
	4 (13%)	6 (6%)

Arbeidsinkomen per manjaar

	1968	1969
min 6 000	3	6
min 5 000 - min 6 000	-	2
min 4 000 - min 5 000	2	2
min 3 000 - min 4 000	2	4
min 2 000 - min 3 000	1	1
min 1 000 - min 2 000	1	1
0 - min 1 000	-	1
1 - 1 000	-	3
1 000 - 2 000	1	1
2 000 - 3 000	2	5
3 000 - 4 000	3	3
4 000 - 5 000	4	1
5 000 - 6 000	2	1
6 000 - 7 000	2	1
7 000 - 8 000	1	1
8 000 - 9 000	1	
9 000 - 10 000	1	
> 10 000	5	5
	18 (56%)	15 (47%)
	5 (16%)	

Beschikbaar gekomen liquide middelen per ha

	1968	1969
> min 2 000	3	2
min 1 500 - min 2 000	1	4
min 1 000 - min 1 500	1	3
min 500 - min 1 000	1	2
0 - min 500	2	6
1 - 500	8	5
500 - 1 000	2	2
1 000 - 1 500	1	2
1 500 - 2 000	8	1
2 000 - 2 500	1	3
2 500 - 3 000	1	1
> 3 000	3	-
	24 (75%)	15 (47%)